

جۇڭخۇا خەلىق جۇمھۇرىيىتىنىڭ
3-ئىلىدىن بۇيانقى
بۈيۈك ئۆتۈقلىرى

مىللەتلەر نەشرىياتى

بېيجىڭ

۱۵
۱۷۶۱۹

۵ ۱/۱۰

جۇڭخۇا خەلىق جۇمھۇرىيىتىنىڭ ئۈچ زىلدىن
بۇ ياتقى بۇيۇك ئۇتۇقلىرى

مىللەتلەر نەشرىياتى

بىيجىن - ۱۹۵۴

مۇندەرىجە

- 1- جۇڭخۇا خەلىق جۇمھۇرىيىتىنىڭ 3-ئىلىدىن بۇيانقى ئۇتۇق-
لىرى بويىچە 1
- 2- 3-ئىلىدىن بۇيانقى يەر ئىسلاھاتى ھەرىكىتىنىڭ بۈيۈك مۇۋەپپەقىيەتلىرى لياۋلۇيەن. 18
- 3- 3-ئىلىدىن بۇيان ئىنقىلاپقا قارشى ئۇنسۇرلارنى بىسىقتۇرۇش خىزمىتىدىن ئالغان بۈيۈك ئۇتۇقلىرىمىز لورۇپچىڭ. 32
- 4- خەلىق دېموكراتىيە ھاكىمىيىتىنىڭ قۇرۇلۇشى ۋە ئىچكى ئىشلار خىزمىتىنىڭ مۇۋەپپەقىيەتلىرى شەجەرزەي. 46
- 5- 3-ئىلىدىن بۇيانقى مىللى ئىشلار خىزمىتىنىڭ مۇۋەپپەقىيەتلىرى لىۋگەيڭ. 66
- 6- 3-ئىلىدىن بۇيانقى خەلىق ئەدلىيە خىزمىتىنىڭ ئۇتۇق-لىرى لىيى لىياڭ. 81
- 7- 3-ئىلىدىن بۇيانقى خەلىق تەپتىش خىزمىتى تەن پىڭسەن. 91
- 8- جۇڭخۇا خەلىق جۇمھۇرىيىتىنىڭ 3-ئىلىدىن بۇيانقى كادىرلار خىزمىتى ئەن زىۋىن. 99
- 9- مەملىكىتىمىزدە 3-ئىلىدىن بۇيان سانائەتنىڭ تېكلىنىشى ۋە تەرەققىي-ئەتتىۈرۈلۈشى لى فۇچۇڭ. 118
- 10- 3-ئىلىدىن بۇيان يىڭى جۇڭگو دېخانىچىلىق ئىشلىرىدا قانداق

- 134 كەلتۈرۈلگەن بۇيۇك ئوتۇقلار..... لى شۇچىڭ .
- 11 - دولىتىمىزنىڭ 3 ژىلدىن بۇيانقى سۇ قۇرۇلۇش ئىشلىرىدىكى
- 144 بۇيۇك ئوتۇقلىرى..... قۇرۇلۇشى .
- 12 - 3 ژىلدىن بۇيان خەلىق تومۇريولى ساھىبىدا قازانغان ئوتۇق -
- 161 لار..... تىڭ دەپمۇن .
- 13 - 3 ژىلدىن بۇيان مەملىكىتىمىزدە سودا - تىجارەت ئىشلىرىنىڭ
- 172 رەتكە سىلىنىشى ۋە تەرەققى ئەتتۈرۈلۈشى..... ياۋىيلىك .
- 14 - جۇڭخۇا خەلىق جۇمھۇرىيىتىنىڭ 3 ژىلدىن بۇيانقى تاشقى
- 192 سودىسى..... يەنجىجۇاڭ .
- 15 - يىڭى جۇڭگودا 3 ژىلدىن بۇيانقى كوئوپراتىۋ قۇرۇش ھەرىكىتىنىڭ
- 202 ئوتۇقلىرى..... چاڭ زىخۇا .
- 16 - 3 ژىلدىن بۇيانقى مەدەنىيەت - سەنئەت خىزمىتى..... شىڭ يەنيىڭ .
- 17 - جۇڭگو خەلىق مۇئارپىنىڭ 3 ژىلدىن بۇيانقى مۇۋەپپىقىيەت -
- 231 لىرى..... ماشۇلۇڭ .
- 18 - جۇڭگودا 3 ژىلدىن بۇيانقى پەن خىزمىتى..... لى سىڭگۇاڭ .
- 19 - نەشرىيات خىزمىتى خەلىق ئاممىسى ئۇچۇن خىزمەت قىل -
- 255 ماقال..... خۇيۇنۇ .
- 20 - جۇڭگودا 3 ژىلدىن بۇيانقى خەلىق سەھىيە ئىش -
- 264 لىرى..... لى دەچوۋەن .
- 21 - كەڭ دائىرىلىك ئىقتىسادى قۇرۇلۇشلار ئاساسىدىكى جۇڭگو
- 273 ئىشچىلار سىتېمى..... لى رويۇ .
- 22 - جۇڭگو ياشلىرى ۋە تەننى قۇرۇش ۋە تەمچىلىقنى قوغداش ئۈچۈن

- 284 خۇياۋبالق . چىلىشماقتا
- 292 23- يىڭى جۇڭگو ئاياللىرى ئالغا! يەنە ئالغا! دېڭ يىنچاۋ .
- 24- يىڭى جۇڭگو ئانىلار ۋە بالىلار غەمخورلۇققا ئىگە بول-
 305 كالاڭ كىچىك . دى

جۇڭخۇا خەلىق جۇمھۇرىيىتىنىڭ ئۈچ زىلدىن بۇيانقى ئۇتۇقلىرى

جۇڭخۇا خەلىق جۇمھۇرىيىتىنىڭ

3-زىللىيىغىغا بىغىشلاندى

«دائىمى تىنچلىق ۋە خەلىق دىموكراتىيەسى ئۈچۈن» گىزىتىگە ئاتاپ يىزىلغان

بويىبو

«جۇڭگو كومپارتىيەسى مەركىزى كومىتېتىنىڭ ئەترەسى»

جۇڭخۇا خەلىق جۇمھۇرىيىتى قۇرۇلغاندىن بۇيان، جۇڭگو كومپارتىيەسىنىڭ ۋە ئۇنىڭ دانا داھىيسى يولداش ماۋزېدۇڭنىڭ يەتتە كىچىلىك گىدە، بارلىق خەلقىمىز ئۆزىنىڭ تىرىشچانلىقى بىلەن پىلانلىق رەۋىشتە زور كۈلەملىك ئىقتىسادى ۋە مەدىنىي قۇرۇلۇشلارنى ئىلىپ بېرىش ئۈچۈن زەرۋر شارائىتلارنى يارىتىپ، بىزنى دولەتتى سانائەتلەش-تۇرۇش ئۈچۈن چىلىشىش ئىمكانىيىتىگە ئىگە قىلدى. ھەمدە دولىتىمىزنىڭ سانائەتلىشىش ئارقىلىق سوتسىيالىزىمغا قاراپ پۇختا قەدەملەر بىلەن ئىلگىرلىشىگە كاپالەت ئورناتتى.

تۈرلۈك بۇيان بىز پۈتۈن مەملىكەت دائىرىسىدە ئاممىۋى ھەرىكەتلەرنى يولغا قويۇپ، ئىچكى ۋە تاشقى دۈشمەنلەرگە قارشى قەتئىي كۈرە

دەشلەرنى ئېلىپ بېرىپ، دولتىمىزنىڭ مۇستەقىللىغىنى ۋە بىرلىگىنى يەنىمۇ مۇستەھكەملىدۇق. ئۇنىڭ ئۈستىگە خەلىق ئاممىسىنىڭ كۈچى بىلەن نۇرغۇن-لىغان بۈيۈك دېموكراتىك ئىسلاھات خىزمەتلىرىنى ئورۇنداپ، جۇڭگو جەمئىيىتىنىڭ ھەممە تەرەپلەردىكى كورۇنۇشلىرىنى ئاساسى بىلەن ئۆز-گەرتىپ، ئىشچىلار سىنىپى يەتەكچىلىك قىلىدىغان خەلىق دېموكراتىيە دىكتاتورىسىنى مۇستەھكەملىدۇق.

جۇڭگودا يەر ئىسلاھاتى پۈتۈن مەملىكەت دائىرىسىدە ئاساسەن تاماملاندى. 1952 - ژىلى ئاۋغۇستقىچە يەرسىز ۋە يېرى ئاز 300مىليۇن دېخان ۋە ئۇلارنىڭ ئائىلە تاۋابىياتلىرى، ئەسلىدە پومىششىكلارنىڭ قولىدا بولغان 47مىليۇن گېكتار يەرنى تەقسىم قىلىپ ئالدى. يىزىلاردا پومىششىكلار سىنىپى، فېئوداللىق يەر ئىگىلىك تۈزۈمى يوقۇتۇلۇپ، نەتىجىدە خەلىق دېموكراتىيە تۈزۈمى پۈتۈن مەملىكەت خەلىق نوپۇسىنىڭ ناھايىتى كۆپچۈلۈگىنى تەشكىل قىلغان دېخانلارنىڭ ھېمايىسى ۋە مۇھەببىتىگە ئىگە بولدى. شۇنىڭ بىلەن جۇڭگو سانائىتىنىڭ تەرەققى ئۈستۈرۈلۈشىگە كەڭ يول ئىچىلدى.

3ژىل ئىچىدە 2مىليۇندىن ئارتۇق باندېتنى يوقاتتۇق. ئېتىلاپقاراشى ئۇنسۇرلارنى ۋە ئېشىپىئونلارنى قاماققا، رېژىم ئاستىغا ئالدۇق. ھازىر باندېتلار جۇڭگودا پۈتۈنلەي تۈگۈدى. جەمئىيەت تەرتىبىمۇ مىسلى كورۇلمىگەن ھالدا خاتىرجەملەشتى.

1951 - ژىلنىڭ ئاخىرىدىن، 1952 - ژىلنىڭ دەسلەپكى يېرىمىگىچە دۆلەت ئورگانلىرىدىكى خىزمەتچىلەر ئىچىدە خىيانەتكە، ئىسراپچىلىققا ۋە بۇزۇق كارتىزما قارشى ھەرىكەت ئېلىپ باردۇق. خۇسۇسى سودا-سا-

ئاۋەتچىلەر ئىچىدە ، پارا بىرىشكە ، باج ئۇغۇرلاشقا ۋە باج تولىمەس -
 لىككە ، دولەت بايلىقىنى ئۇغرىلاشقا ، ئىش ۋە ماتىرىيال ئۇغرىلاشقا ،
 دولەتنىڭ ئىقتىسادى ئاخباراتلىرىنى ئۇغرىلاشقا قارشى ھەرىكەتنى
 ژۇرگۈزدۈك . بۇ ھەرىكەتلەر جەريانىدا دولەت خىزمەتچىلىرىنىڭ %45 تى
 ئوخشاشمىغان دەرىجىدە خىيانەت قىلغانلىقى ، ئىسراپ قىلغانلىقى ۋە يۇ-
 روكراتلىق قىلغانلىقى ئۈچۈن ئوخشاش بولمىغان دەرىجىدە جازالاندى .
 گۇناھى ناھايىتى ئىغىر بولغانلار قانۇن بويىچە جاۋاپكارلىققا تارتىلدى .
 شۇنىڭ بىلەن دولەت ئورگانلىرى ئالاھىدە پاكلىنىپ ، خەلق ھۆكۈمىتى
 بىلەن ئەمگەكچىلەر ئادەبىيىتىنىڭ مۇناسىۋىتى تەخمىنەن ياخشىلاندى . ئىدا-
 رە ئىچىدە ئىتىزام ۋە خىزمەت ئۇنۋى ئالاھىدە ئۆسۈپ ، دولەت راس-
 خۇدى نۇرغۇن ئىقتىساد قىلىندى . بۇ ھەرىكەت ئارقىسىدا بىجىن ، شاڭ-
 خەي ، تىيەنجىن ، خەنكۇ ، گۇاڭجۇ ۋە شىنياڭ قاتارلىق 9 چوڭ شە-
 ھەردە 450 مىڭدىن ئارتۇق خۇسۇسى سودا - سانائەتچىلەر تەكشۈرۈل-
 دى . بۇلارنىڭ %76 دە نۇرلۇك دەرىجىدە قانۇنغا مۇخالىپ ھەرىكەتلەر-
 نىڭ سادىر بولغانلىقى مەئلۇم بولدى . ئۇلارغا قانۇنغا رىئايە قىلىش تەئ-
 لىم - تەربىيەسى بىرىلدى . ھەمدە مۇۋاپىق چارە كورۇلدى . گۇناھى نا-
 ھايىتى ئىغىر بولغانلار قانۇن بويىچە جاۋاپكارلىققا تارتىلدى . شۇنىڭ
 بىلەن جۇڭگو بۇرژۇازىيەسىنىڭ قانۇنغا مۇخالىپ ھەرىكەتلىرى ئالاھىدە
 ئازايتىلدى . ئۇلارنىڭ ھەرىكىتى ئىشچىلار سىنىپى يەتەكچىلىگى ئاستىغا
 ۋە ئۇمۇمى پروگرامما يولىغا كىرگۈزۈلدى . «3كە قارشى» ، «5كە قارشى»
 ھەرىكەتلەر ئىشچىلار سىنىپىنىڭ دولەتتىكى يەتەكچىلىك مەۋجىتىنى ئا-
 لاھىدە كۈچەيتتى .

3 ژىلدىن بۇيان دولەت مۇداپىئەسىنى كۈچەيتىش خىزمىتىمىزنى غە-
لىمە بىلەن ئېلىپ بېرىپ، ئامېرىكا ئىمپېرىيالىزىمىنىڭ دولىتىمىزگە تەجا-
ۋۇز قىلىش سۈنئىي قەستىنى كۈچلۈك ھالدا توسۇدۇق. چاۋشەن ئۇرۇشى
تۇغۇلغاندىن كېيىن، جۇڭگو خەلقى ئامېرىكا ئىمپېرىيالىزىمىغا قارشى تۇ-
رۇپ، چاۋشەنگە ياردەم بېرىشتىكى ئۇلۇق ھەرىكەتنى ئېلىپ باردى.
مېڭىشان، تۈمەنلىگەن ئىشچىلار، دىخانىلار ۋە زىيالىلار پىدائى بولۇپ
ئارمىيە سىمىگە كىرىپ چاۋشەنگە ياردەم بېرىشكە يىزىلدى. پۈتۈن
مەملىكەت خەلقىمۇ دىخانىچىلىق ۋە قول سانائەت ئىشلىرىنى كۈچەيتىش
يولنى بىلەن ۋە باشقا ئۇسۇللار بىلەن بۇ ھەرىكەتكە قىزغىن قاتناشتى.
خەلقىمىزنىڭ ئامېرىكا ئىمپېرىيالىزىمىغا قارشى تۇرۇپ چاۋشەنگە ياردەم
بېرىشكە ئاتاپ ئىمانە قىلغان ئايروپىلانلىرى 3700 گە يەتتى. ئامېرىكا ئىم-
پېرىيالىزىمىغا قارشى تۇرۇپ چاۋشەنگە ياردەم بېرىش ھەرىكىتى مۇنا-
سىۋىتى بىلەن پەيدا بولغان ۋە تەنپەرۋەرلىك دولقۇنى دولىتىمىزنىڭ ھەم-
مە تەرەپلەردىكى ئىسلاھات ۋە قۇرۇلۇش ئىشلىرىنى ئالغا سۈرۈدىغان قۇۋ-
ۋەتكە ئايلاندى.

زۇقۇرىدىكى ھەرىكەتلەرگە ماسلاشتۇرۇپ، زىيالىلارنىڭ مەپكۇرى-
سىنى ئۆزگەرتىش ھەرىكىتىنى ئېلىپ باردۇق. بۇ ھەرىكەتنىڭ مەقسىدى:
زىيالىلار مەپكۇرىسىدىكى پومىششىكلار سىنىپى، بۇرژۇئازىيە ۋە ئىمپېرى-
ئالىزم تەئسىرلىرىنى تازىلاپ، زىيالىلارنى ماركسىزم، لىنىنىزم ئوقۇتىش
نەزەرلىرىنى ئاڭلىق رەۋىشتە قۇبۇل قىلالايدىغان قىلىشتىن ئىبارەت بولدى.
بۇ ھەرىكەت ئارقىسىدا زىيالىلار ئاممىسى كومپارتىيەگە تەخمىمۇ يېقىنلاشتى.
دولەت ۋە خەلق ئۈچۈن تەخمىمۇ ئوبدان خىزمەت قىلالايدىغان بولدى.

ئۆزىدىن بۇيان مەملىكىتىمىز ئىچىدىكى مىللەتلەرنى ئىتتىپاققا كەل-
 تۇرۇش خىزمىتىدەمۇ ناھايىتى چوڭ ئۇتۇقلارنى قولغا كەلتۈردۈك. جۇڭ-
 گودا تەخمىنەن 60 تۈرلۈك ئاز سانلىق مىللەت بولۇپ، بۇلارنىڭ نوپۇ-
 سى تەخمىنەن 40 مىليۇن؛ ھازىر تۈرلۈك كۆلەمدە بولۇپ 130 جايدا
 مىللى مۇختارىيەتلىك رايون قۇرۇلدى ۋە قۇرۇلماقتا. مىللەتلەردا راي-
 بۇتۇنلىرى ۋە كادىرلار كۆرسىلىۋېدىن 70 مىڭدىن ئارتۇق مىللى كادر
 تەربىيىلىنىپ چىقتى. ئاز سانلىق مىللەتلەر ئىچىدە بىر مۇنچە خىزمەت-
 لەر ئىشلەنگەنلىكتىن، ئاز سانلىق مىللەت خەلقىنىڭ ئىقتىسادى ۋە مەدە-
 نى تۇرمۇشى ئالاھىدە ئۇقۇرى كۆتۈرۈلدى. شۇ مۇناسىۋەتلىرى بىلەن
 جۇڭگودىكى مىللەتلەر ئارىسىدا مىسلى كۆرۈلمىگەن ئىتتىپاق ۋۇجۇتقا چىقتى.
 جۇڭگو ئەمگەكچىلىرى مەملىكەت بويىچە تەخمىمۇ تەشكىللىنىپ كەت-
 تى. ھازىر جۇڭگودا ئىشچىلار ئۇيۇشمىسىنىڭ 7 مىليۇن 300 مىڭ ئەف-
 زاسى بار؛ جۇڭگو يىڭى دېموكراتىيەچىل ياشلار ئىتتىپاقىنىڭ 6 مىليۇن
 300 مىڭ ئەزاسى بار؛ جۇڭگو ئوقۇغۇچىلىرى بىرلەشمىسىنىڭ 2 مىليۇن
 170 مىڭ ئەزاسى بار؛ ئاياللار بىرلەشمىسىنىڭ ھەرىكىتىگە قاتناشقان
 ئاياللار 76 مىليۇنغا يېتىدۇ؛ تەئىنات ۋە سىتېش كۇئۇپراتىۋلىرىنىڭ 106
 مىليۇن ئەزاسى بار؛ جۇڭگو - سوۋېت دوستلۇق جەمئىيىتىنىڭ 26 مىل-
 لىون 500 مىڭ ئەزاسى بار. مانا بۇلار بىلەن خەلىق ھۆكۈمىتىنىڭ ناھايىتى
 كەڭ ۋە كۈچلۈك ئىجتىمائى تۈبۈرۈكلىرى شەكىللەندى.
 جۇڭگو خەلقىنىڭ ئاڭ سەۋىيەسىنىڭ ئۆسكەنلىگى ۋە مەپكۈرە - مەق-
 سەتلىرىنىڭ بىرلەشكەنلىگىمۇ جۇڭگو خەلقىنىڭ دۇنيا تەجلىغىنى ساقلاش
 ھەرىكىتىگە قىزغىن قاتناشقانلىغىدا روشەن ئىپادىلەنمەكتە. 5 زور دو-

لەتتىڭ تىجلىق ئەھدى تۈزۈشىنى ھىمايە قىلىپ ئىمزا قويغان ۋە ياپونىيەنىڭ قۇراللاندۇرۇلۇشىغا قارشى ئاۋاز بەرگەن ئادەملەر 340 مىڭ بولدى. ناھايىتى باردى.

* * *

37 يىلدىن بۇيان دولىتىمىز ئىقتىسادى فرونتىمۇ ناھايىتى زور ئۆسۈش-ئۆزگىرىش قازاندى.

1949 - يىلى جۇڭگو خەلق ئازاتلىق ئۇرۇشى پۈتۈن مەملىكەت بويىچە غەلىبە قازانغان بىر ۋاقىتتا، بىزنىڭ ئالدىمىزدا تۇرغان خەلق ئىگىلىكى، ياپونىيە ئىمپېرىيالىزمى ۋە يىران قىلىپ تاشلىغاندىن كېيىن، گومىنداڭ زومىگەر ھاكىمىيىتى يەپ - رۇتۇپ كەتكەن، ئامېرىكا ئىمپېرىيالىستلىرىنىڭ بۇلاڭ - تالاڭلىرىغا ئۇچراپ خاھەن ۋە يىران بولۇپ كەتكەن بىر ئىگىلىك ئىدى. يېڭى ئازات بولغان رايۇنلاردا يىزا - ئىگىلىك ۋە يىران بولغان، نۇرغۇن زاۋۇد - فابرىكا ۋە كانىلار ئىشتىن توختىغان، سېڭىۋالغانلىق بەك كۈچەيگەن، بازارلار قالايمىقانلاشقان، خەلق تۈرمۈشىمۇ ئاجايىپ نامراتلاشقان ئىدى. بىز، ئامېرىكا ئىمپېرىيالىزىمىنىڭ لاسىمىسى - گومىنداڭ ئەكسىيەتچىلىرىنىڭ ھۆكۈمرانلىقىنى ئاغدۇرۇپ تاشلىغاندىن كېيىن، بۇنداق ۋە يىران بولۇپ كەتكەن ئىقتىسادى ئەھۋال سەۋىيىسى بىلەن بەيدا بولغان قىيىنچىلىقلارنى يوقۇتۇشقا ناھايىتى نۇرغۇن كۈچ سەرپ قىلىشقا مەجبۇر بولدۇق. بىز ئىشچىلار سىنىپىغا ۋە خەلق ئاممىسىغا يولۇتۇپ، دىخانىچىلىق ۋە سانائەتنى تەدرىجىي تىكلەپ ئالدىق. 1950 - يىلى مارتىن باشلاپ نۇرغۇن ئۆنۈملۈك تەدبىرلەر بىلەن مالىيە كېرىم - چىقىمىنى باراۋەرلەشكەن ئەھۋالغا

يېقىن يەتكۈزۈپ، بۇلنى ياخاللىشىشتىن توختاتۇق. مال باھاسىنى مۇقىملاشتۇردۇق. يىرىم ژىل ئىچىدە بازار ئەھۋالىنى ياخشىلاشقا باشلىدۇق. ئەمما، ئاساسى مۇستەھكەملەنمىگەن ۋە ئاساسى بىلەن ياخشىلانمىغان ئىدى.

يولداش ماۋزىدۇڭ 1950 - ژىلى ئىيۇندا 7 - قېتىملىق مەركىزى كۈمبەتتىكى 3 - پلېنىمدا: مالىيە - ئىقتىسادى تۈپتىن ياخشىلاش ئۈچۈن تەخمىنەن 3 ژىلدەك ۋاقىت كىرەك - دىگەن ئىدى. يولداش ماۋزىدۇڭ نىڭ يولبۇرۇغى بويىچە، مەملىكەتتىكى خەلقنىڭ تىرىشچانلىقى بىلەن 3 ژىلغا قالماستىن جۇڭگونىڭ مالىيە - ئىقتىسادى ئەھۋالى تۈپتىن ياخشىلاندى. جۇڭگونىڭ سانائىتى ۋە دېخانچىلىقى ھازىر پۈتۈنلەي تىكلەندى ھەمدە ئۇرۇشنىڭ ئالدىدىكى ئەڭ زۇقۇرى نورمىدىن ئارتىپ كەتتى. دۆلەتنىڭ مالىيە كىرىم - چىقىمى پۈتۈنلەي باراۋەرلەشتى. مال باھاسى پۈتۈنلەي مۇقىملاشتى.

جۇڭگو دېخانچىلىقىنىڭ تىكلەنگەن ۋە تەرەققى قىلغانلىقىنى تۈۋەندىكى رەقەملەر بىلەن كۆرسەتكىلى بولىدۇ: ئەگەر تۈرلۈك دېخانچىلىق مەھسۇلاتلىرىنىڭ ئازاتلىقتىن ئىلگىركى ئەڭ زۇقۇرى بولغان ژىللىق مىقدارىنى 100 قىلىپ ئالساق، 1952 - ژىلى ئاشلىقنى 109 غا، پاختىنى 155 كە، كەندىرنى 559 غا، تاماكنى 294 كە، شېكەر ماتېرىياللىرىنى 113 كە يەتكۈزۈشكە كۈز يەتمەكتە.

3 ژىلدىن بۇيان پارتىيە بىلەن خەلق ھۆكۈمىتى يەر ئىسلاھاتى ئاساسىدا دېخانلارنىڭ ئىشلەپچىقىرىشنى تەرەققى قىلدۇرۇشىغا تۈرلۈك ئۇسۇللار بىلەن پائال يەتەكچىلىك قىلدى ۋە ياردەم قىلدى، ھەمدە دې

خانلارنىڭ ئۆز ئىختىيارىنى ئاساس قىلغان پرىنسىپ ئاستىدا ئۇلارنىڭ تۈرلۈك ھەمكارلىق تەشكىلاتلىرىنى تەشكىللىشىگە يەتكۈچىلىك قىلدى. 1952 - ژىلى ھەرخىل ئەمگەك ھەمكارلىق گروپپىلىرىغا قاتناشقان دىخانلار پۈتۈن مەملىكەتتىكى دىخانلارنىڭ %40 تىدىن ئارتى. كونا ئازات رايونلاردا بولسا، %70-80 كە يېتىپ باردى. ئۇنىڭ ئۈستىگە ھەمكارلىق گروپپىلىرىدىنمۇ ئىلغار بولغان 4 مىڭدىن ئارتۇق دىخانچىلىق كوئوپىراتىۋى ۋە ئون نەچچە ئۈلگۈلۈك كولخوز قۇرۇلدى. دىخانچىلىق ئىشلىرىدىكى ھەمكارلىشىش ۋە كوئوپىراتسىيەلىشىش ئىشلىرى پۈتۈن مەملىكەت بويىچە زور بىر دولقۇن ئايلاندى. بۇ، جۇڭگودىخانچىلىغىنىڭ مۇھىم تەرەققىيات نىشانىسىدۇر. بىز بۇ 3 ژىلدىن بۇيان نۇرغۇنلىغان زور سۇ قۇرۇلمىلىرىنى ئىشلىدۇق. سۇ قۇرۇلۇشلىرىنى ئورۇنداشتا 1 مىلىيىارت 700 مىلىئون كۇبمىتىر توپاقاز-دۇق. يەنى 10 پانام قانىلى ياكى 23 سۇۋەش قانىلى قازغاندەك توپاقازدۇق. 1952 - ژىلى خەلىق ھۆكۈمىتىنىڭ سۇقۇرۇلۇشلىرىغا سالغان سەر-مايىسى، گومىنداڭ ھۆكۈمىتىنىڭ ئەڭ كۆپ سەرمايە سالغان ژىلدىكى سەر-مايىسىدىن 52 ھەسسە ئارتىپ كەتتى. سۇ قۇرۇلۇشلىرى ئىشلەنگەنلىگى ۋە تەبىئى ئاپەتلەرگە قارشى كۈرەش ئىلىپ بىرىلغانلىقى نىتىجىسىدە، جۇڭ-گودا ئاپەتكە ئۇچرايدىغان ئىتىزلىقلار ناھايىتى ئازايدى. 1949 - ژىلى 8 مىلىئون گىكتار يەر ئاپەتكە ئۇچرىغان ئىدى. بۇ رەقەم 1950 - ژىلى 4 مىلىئون 600 مىڭ گىكتارغا، 1951 - ژىلى 1 مىلىئون 400 مىڭ گىكتارغا چۈشۈپ قالدى. 1952 - ژىلى تىخىمۇ ئازايدى. دىخانچىلىقنىڭ چاپسان تىكلنىشى، ئەنە شۇ خىزمەتلەرنىڭ نىتىجىسىدە بولدى.

جۇڭگونىڭ سانائىتىمۇ چاسان تىكلەندى ۋە تەزدەققى قىلدى. بۇنى تۈۋەندىكى رەقەملەر بىلەن چۈشەندۈرگىلى بولىدۇ. ئەگەر تۈرلۈك سانائەت ۋە كان مەھسۇلاتلىرىنىڭ ئازاتلىقىنى ئېلگىركى بىر ژىللىق ئەڭ زۇقۇرى مىقتارىنى 100 قىلىپ ئالساق، 1952 - ژىلى چوڭونىڭ 104 گە، پولاتنىڭ 155 گە، كۆمۈرنىڭ 90 گە، ئىسلىتىرىك كۈچىنىڭ 115 گە، نىمىتىنىڭ 116 گە، سىمونتىنىڭ 148 گە، ياغاچنىڭ 136 گە يىتىپ بارىدىغانلىغىغا كۆز يەتمەكتە. بۇنىڭدىن كۆمۈردىن باشقا نۇرغۇن تۈپ سانائەتلەردە جۇڭگو تارىخىدىكى ئەڭ زۇقۇرى نۆرمىدىن ئارتىپ كەتكەنلىگىمىز كۆرۈنۈپ تۇرماقتا. باشقا نۇرغۇن ئىستېمال ۋاسىتىلىرى ۋە تۇرمۇش ۋاسىتىلىرى بولغان سانائەت مەھسۇلاتلىرىنىڭ 1952 - ژىلىدىكى مەھسۇلاتىمۇ، تارىخى- تىكى ئەڭ زۇقۇرى نۆرمىغا يىتىپ بارىدىغانلىقى ۋە ئۆنۈمىدىن ئارتىپ كىتىدىغانلىقى مۆلچەرلەنمەكتە. يەنە شۇنداق ئۇسۇل بىلەن ھېساپلىغاندا، پاختا ژېمى 144 گە، پاختىلىق رەخ 161 گە، ئۇن 106 غا، قەنت 100 گە، قەغەز 234 گە، تاماكو 145 گە، سەرەڭگە 111 گە يىتىپ بارىدۇ.

سانائەت تەردەققىياتىدا ئىشلەپچىقىرىش ۋاسىتىلىرىنى ئىشلەپچىقىرىش مىقدارى بىلەن ئىستېمال ۋاسىتىلىرىنى ئىشلەپچىقىرىش مىقدارىنىڭ نىسبىتى 3 ژىلدىن بۇيان ئۆزگەردى. 1949 - ژىلى ئىشلەپچىقىرىش ۋاسىتى- لىرى پۈتۈن سانائەت مەھسۇلاتىدا %5،33 نى، ماسارىپ ۋاسىتىلىرى %5،67 نى تەشكىل قىلاتتى. 1952 - ژىلى ئىشلەپچىقىرىش ۋاسىتىلىرى 8،43 گە يىتىپ باردى، ماسارىپ ۋاسىتىلىرى بولسا، 2،56 گە چۈشۈپ قالدى.

3 ژىلدىن بۇيان دولەتلىك زاۋود - فابرىكا ۋە كانىلاردا تولۇق دىموكراتىك ئىسلاھات ھەرىكىتىنى يولغا قويۇپ، دولەتلىك كارخانى-

لارنىڭ سوتسىيالىستىك ئىشلەپچىقىرىش مۇناسىۋەتلىرىگە مۇۋاپىقلاشقان يىڭى ئىدارە تۈزۈملىرىنى ئورناتتۇق.

دولەتلىك كارخانىلاردىكى دىموكراتىك ئىسلاھات ھەرىكەتلىرى ئاساسىدا، ئىشچىلار ئاممىسى ئىچىدە، تەدرىجى رەۋىشتە، ئەمگەك مۇسابىقىسى، ئىقلازىم مۇۋاپىق تەكلىپ قىيۇش ۋە ئىشلەپچىقىرىشنى ئارت-تۈرۈپ ئىقتىساد قىلىش ھەرىكەتلىرى قانات يايدى. ئىقتىسادى ھېساب-ۋات تۈزۈمى ئىجرا قىلىندى. سوۋىت ئىتتىپاقىنىڭ تەجرىبىلىرىنى ئۈگۈ-نۇش ئىشى بىزنىڭ كارخانىلىرىمىزدا چوڭ دولقۇنغا ئايلاندى.

بۇ خىزمەتلەرنىڭ نەتىجىسىدە دولەتلىك كارخانىلاردا ئىشلەپچىقىرىش چاسپان تىكلەندى، ئىشچىلارنىڭ ئەمگەك ئۈنۈمى ناھايىتى كۆپ ئۆستى. زۇقۇرىدا سانائەت توغرىسىدا بايان قىلىنغان رەقەملەرگە خۇسۇسى كارخانىلارمۇ كىرىدۇ. ئازاتلىقتىن كىيىن، خۇسۇسى كاپىتالىستىك كارخانىلاردا ئەمگەك بىلەن كاپىتال مۇناسىۋىتىدە ناھايىتى چوڭ ئۆزگۈرۈش پەيدا بولدى. بۇ كارخانىلاردىكى ئىدارە تۈزۈملىرىمۇ ئىسلاھ قىلىندى، ئىشچىلارنىڭ تۇرمۇشى ياخشىلاندى.

جۇڭگودا ھازىرقى باسقۇچتا خۇسۇسى كاپىتالىزم ئىگىلىگىنىڭ مەۋجۇت بولۇپ تۇرۇشىغا رۇخسەت قىلىندى. شۇنداق بولسىمۇ دولەتلىك كارخانىلارنىڭ پۈتۈن سانائەتتىكى سالىمىنى داۋاملىق ئۆسمەكتە. 1949-ژىلىدىكى پۈتۈن سانائەتتە خۇسۇسى سانائەت مەھسۇلاتى %56,2 نى، دولەتلىك سانائەت مەھسۇلاتى، %43,8 نى ئىگىلەيتتى. 1952-ژىلى دو-لەتلىك سانائەت مەھسۇلاتى، %67,3 نى، خۇسۇسىلارنىكى %32,7 نى ئىگىلىدى. بۇ ئەھۋال خۇسۇسى كارخانىلارنىڭ مۇتلەق مىقداردا تەرەققى قىلىمىغانلىقىنى كۆر-

سەتمەيدۇ. ھازىر جۇڭگودا زامانلاشقان سانائەتنىڭ خەلىق ئىگىلىگى-
دىكى سالىمىي ناھايىتى كىچىك بولغاچقا، خۇسۇسى كارخانىلارنىڭ
مەلۇم دەرىجىدە تەرەققى قىلىشى زەرۇر. ئەمما دولەتلىك كارخانىلار
تەخمىمۇ تەرەققى ئەستۇرۇلۇدۇ. ئۇنىڭ سالىمىي چاپسان ئۆستۈرۈلۈپ،
مۇستەھكەم ھالدا يەتەكچىلىك ئورۇنغا چىقىرىلىدۇ.

ترانسپورت تەرەققىمۇ ناھايىتى نۇرغۇن خىزمەتلەرنى قىلدۇق. تو-
مۇر يولىنى ئالساق، 37 يىلدىن بۇيان پۈتۈن مەملىكەت بويىچە 10 مىڭ
كىلومىتىردىن ئارتۇق تومۇر يول تۈزۈتۈلدى. 1267 كىلومىتىر تومۇر يول
يىڭىدىن سىلىندى. ھازىر پۈتۈن مەملىكەت بويىچە، يۈزىد قاتنايدى-
غان 23 مىڭ 785 كىلومىتىر تومۇر يول بار. تاش يولىنى ئالساق، 37 يىلدىن
بۇيان پۈتۈن مەملىكەت بويىچە 32 مىڭ 438 كىلومىتىر يول تۈزۈتۈلدى.
11 مىڭ كىلومىتىر يول يىڭىدىن سىلىندى. ھازىر ئاقتوموبىل قاتنايدىغان
يول 107 مىڭ 438 كىلومىتىر كىلىدۇ. ئەگەر 1952-يىلىدىكى پىلانلىق ترانس-
پورت مىقدارىنى ئازاتلىقتىن ئىلگىركى ئەڭ كۆپ بولغان يىللىق ترانس-
پورت مىقدارى بىلەن سىلىشتۇرساق، تومۇر يول 161% گە، تاش يول
112% گە يىتىپ بارىدۇ.

ئىچكى سودا تەرەپتە: پۈتۈن مەملىكەت بويىچە شەھەر بىلەن يىزا
ئوتتۇرىسىدا مال ئالماشتۇرۇش خىزمىتىنى يولغا قويغانلىغىمىز ئۈچۈن،
ئوتتۇرىدىكى گومىنداڭ ئەكسىيەتچىلىرىنىڭ ئۇزۇن مۇددەتلىك ھۆكۈم-
رانلىغى، ئۇرۇش كۈپەيگەنلىگى ۋە پۇلنىڭ پاخاللاشقانلىغى سەۋىيىسى
بىلەن مەيدانغا چىققان شەھەر بىلەن يىزا ئوتتۇرىسىدىكى مال ئالماش-
تۇرۇشنىڭ توختاپ قىلىش ھادىسىلىرى تامامەن ئۆزگەردى. 1951-يىلى

ئىچكى سودىنىڭ ئومۇمىي سۈمىسى 1950-ژىلدىكى مىقتارنىڭ %130 تىگە يىتىپ بارىدى. 1952-ژىلى 1950-ژىلدىكى مىقتارنىڭ %170 تىگە يىتىپ بارغۇسى. تاشقى سودا تەرەپتە، سوۋىت ئىتتىپاقى ۋە خەلق دېموكراتىيە دولەتلىرىنىڭ ياردىمىگە ئىرىشتۇق. شۇڭا تاشقى سودىمىزمۇ ژىلدىن-ژىلغا ئۆسمەكتە.

ھۆكۈمەت بىلەن خۇسۇسىيلارنىڭ سودا تەرەپتىكى سالىمىغىدىمۇ سانا-ئەتتىكىگە ئوخشاش ئۆزگۈرۈش پەيدا بولدى. 3ژىلدىن بۇيان دولەتلىك تىجارەت بىلەن كۈتۈپراتىۋ تىجارىتى ناھايىتى كۆپ تەرەققى قىلدى. شۇنىڭ ئۈچۈن ھۆكۈمەت بىلەن خۇسۇسىيلارنىڭ سودا تەرەپتىكى سالىمىنى ئۆزگەردى. 1950-ژىلى ھۆكۈمەت سودىسى %44،4، خۇسۇسى سودا %55،6 بولغان بولسا، 1952-ژىلى ھۆكۈمەت سودىسى %62،9 خۇسۇسى سودا %37،1 بولدى.

دولەتنىڭ مالىيە خىزمىتى تەرەپتە مەملىكەت بويىچە يەرلىك مالىيەنى مەركەزنىڭ بىرلەشكەن ئىدارىسىغا ئۆتكەزدۇق. شۇنىڭ بىلەن دولەتنىڭ مالىيەسىنى ئالاھىدە ياخشىلاپ، ئىقتىسادى ئىشلارنىڭ تەرەققىياتىغا ماسلاشتۇرايلىدۇق.

3ژىلدىن بۇيان دولىتىمىزنىڭ ئومۇمىي كىرىمى بىلەن ئومۇمىي چىقىمى ژىلدىن-ژىلغا ئۆستى. دولەتنىڭ 1951-ژىلدىكى ھەقىقىي كىرىمى بىلەن چىقىمىنى 1952-ژىلغا سېلىشتۇرساق، 1952-ژىلدىكى كىرىم %41،66 كۆپەيدى. چىقىم %55،52 كۆپەيدى. دولىتىمىزنىڭ ئومۇمىي كىرىمىدە دولەتلىك كارخانىلارنىڭ پايدىسى بىلەن ئامورتىزاتسىيە كىرىمىنىڭ سالىمىنى ژىلدىن-ژىلغا ئۆستى. سودا-سانائەتنىڭ تەرەققى قىلغانلىقى